

OPVOEDING EN ONDERWIJS

Een vreemd Artikel.

Sinds eenigen tijd komt er een tijdschrift uit, dat den naam draagt „Calvinistische Studenten-bladen”. Dit blad wordt uitgegeven door drie Studentenverenigingen, door het studentencorps N. D. D. aan de Vrije Universiteit, F. Q. I. aan de Theologische School en den Calvinistischen Studentenbond. Nu is de inrichting van het blad deze, dat er een gedeelte is voor N. D. D., een gedeelte voor F. Q. I. en een gedeelte voor den C. S. B.; elk van deze gedeelten heeft weer een afzonderlijke redactie.

Deze samenstelling van het blad biedt ongetwijfeld voordeelen. Voordeelen over welke wij thans niet behoeven te spreken. Maar zij heeft ongetwijfeld ook niet geringe nadeelen.

Een van deze nadeelen is dat gemakkelijk hetgeen in den eenen kring geschiedt, mede op rekening van een anderen kring kan geschreven worden. Immers de verschillende bladen verschijnen in één onslag en onwillekeurig rekent men ze dan als een eenheid.

Dat dit niet geoorloofd is, willen we bij hetgeen volgt, in oogenschouw nemen.

Daarbij komt nog iets. Wanneer in een of ander onderdeel van dit tijdschrift een artikel verschijnt, beteekent dat allernijns dat nu ook heel de betrokken bond of heel het betrokken corps daarvoor aansprakelijk gesteld kan worden.

Dikwijls zijn zulke artikelen opmerkingen van eeuelingen, die in het betrokken blad opgenomen worden, terwijl daarmee niet gezegd is, dat de schrijver in kwestie nu ook zelf maar in onderdeelen een meening verkondigt, die in zijn kring algemeen wordt gehuldigd.

Maar dat alles neemt niet weg, dat er toch voor zulk een blad een redactie is, die een verlegenwoordigend lichaam is en die de roeping heeft om te zorgen, dat een artikel dat opgenomen wordt, in ieder geval geen bespotting zij, of voor den bond, of voor de studentenwereld, of voor het Calvinisme.

Van een artikel, dat verscheen in het Mei-nummer van bovengenoemd blad, moet ik echter tot mijn spijt zeggen, dat het noch Calvinistisch is, noch studenten die waarlijk student zijn waardig, noch ook passend in den bond in welks blad het verschijnt. Het artikel willen we gedeeltelijk hier afdrucken. Het gaat over de aesthetiek van het eerste bijbelverhaal. Het artikel vangt aldus aan:

„Onder het eerste bijbelverhaal versta ik het scheppingsverhaal, dat we vinden in Genesis 1 en Genesis 2:1-3. Evenals elke vertelling heeft ook het eerste scheppingsverhaal uit de Heilige Schrift een aesthetische zijde: de schoonheid. Deze schoonheid kunnen we onbewust en onbevangen doorleven, we kunnen die ook bewust en verstandelijk genieten. Dit intellectueel-aesthetisch genot vooronderstelt aesthetische analyse. Het ligt in mijn bedoeling om op mijn beurt hier een poging te wagen de schoonheid van het eerste scheppingsverhaal rationeel te ervaren.

Daartoe maak ik onderscheid tusschen de compositie en de stof. Een verhaal als dit is gecomponeerd, ineengezet uit allerlei voorstellingen, die zich oorspronkelijk los naast elkaar bevonden in het brein van de verteller. Deze aanvankelijk ordeloze hoeveelheid van voorstellingen noem ik de stof. De stof is zelf een keuze, die de kunstenaar deed uit al zijn voorstellingen. Al deze voorstellingen te kennen is onmogelijk. Wat wel mogelijk is, is ons een denkbeeld te vormen van de herkomst van die voorstellingen, waaruit de stof bestaat. Wanneer we eenmaal weten, waar de stof, deze ordeloze verzameling van voorstellingen, vandaan komt, dan kunnen we daarna een antwoord trachten te geven op deze vraag: wat zijn de aesthetische beginselen, welke beheerschen de compositie, de ordening van de oorspronkelijk ordeloze stof?

Allereerst dan de stof. De sleutel tot het raadsel, de oorsprong van de stof van ons verhaal, is dit: u moet de „eerste „Scheppingsdag” combineeren met de „vierde”. Wat vindt u dan? Niets anders dan een dag van vierentwintig uur tijdens een winter in een Oostersche (Babylonische of Egyptische?) landstreek. De rivier is buiten zijn oevers getreden, alle land staat onder water, is dus niet te zien, „bestaat” niet. Het etmaal begint met de nacht; duisternis is op de afgrond, de zon met zijn licht „bestaat” niet. Maar God doet de dageraad aanbreeken, het licht en de zon „ontstaan”, de maan en de sterren „bestaan” overdag niet; pas als de zon ondergaat doet God maan en sterren na de zon „ontstaan”.

Wanneer u vervolgens de „tweede” en de „vijfde” „Scheppingsdag” combineert, wordt uw beeld duidelijker: nog steeds is het winter, maar u ziet visschen in het water en vogels over het water; maar wat u niet ziet, is: land, planten op het land, menschen en dieren, die op het land arbeiden en plantaardig voedsel zoeken. Dit laatste vindt u, als u de „derde dag” met de „zesde” in verband zet: u merkt, dat het zomer is geworden, het land met planten, dieren en menschen is „ontstaan”, want het water is teruggestroomd en verdamp. In de winter rust de landman, in de zomer werkt hij, op de zomer volgt opnieuw de rusttijd: deze rusttijd vindt u terug in de „zevende dag”.

Blijkbaar is de stof grotendeels een keus uit de voorstellingen, die de kunstenaar zich gevormd had van de overgang van dag in nacht en van nacht in dag en van de overgang van zomer in winter en van winter in zomer. Maar, vraagt u, waarom worden deze voorstellingen in het verhaal, zooals ik dat onbevangen lees, in een geheel andere volgorde gegeven en waarom worden ze over zeven weekdagen verdeeld? Waarom? Dat is juist te danken aan de compositie. Want een verhaal is geen stof zonder meer, geen

ongecomposeerde stof. De ongecomposeerde stof is evenwel voor een groot deel ontleend aan zijn („s auteurs”) voorstellingen van dag en nacht, zomer en winter in zijn omgeving. Deze stof is met andere stof ineengezet, gecomponeerd.”

Wat moeten wij nu hiervan zeggen? De eenige indruk die het lezen van dergelijke dingen op ons maakt, is ongetwijfeld die van groote smart. Dit artikel komt uit een kring van Calvinistische studenten. Maar dezen kring willen we voor dit artikel zeker niet aansprakelijk stellen.

Maar het passeerde een redactie die den naam en de eer van een Calvinistisch blad heeft hoog te houden; en de schrijver heeft er klaarblijkelijk prijs op gesteld in dat Calvinistisch blad zijn wijsheid te luchten, en dat beteekent toch ook iets.

Analyseeren willen we het geschrevene niet. Voor betekenende aesthetische analyse is het niet eens vatbaar.

Voor logische analyse zou het misschien wel vatbaar zijn. Maar het is onnoodig deze voor de lezers te geven. Wij constateeren hier slechts dat voor dezen schrijver in dat Calvinistisch blad klaarblijkelijk het gezag van de Schrift niet bestaat, althans niet in den zin, waarin de Schrift zelf dat gezag erkend wil zien.

Ten tweede moeten we wel tot de conclusie komen, dat de gedachte aan de inspiratie der Schrift nimmer serieus door den schrijver is verwerkt.

En tenslotte willen we constateeren, dat hier iemand aan het woord is, die onder den schijn van een aesthetische analyse het bijbelverhaal veraesthetiseert, maar dat op een wijze die aan alle religieuze instelling is gespeend.

Zoo moet de Calvinistische Studentenbond zijn blad niet vullen. Maar we kunnen dien bond voldoende om te veronderstellen, dat zeer spoedig dit artikel zal worden gewraakt.

De beste breister laat wel eens een steek vallen.

Geen wonder dat de redactie, die eerst het vijfde nummer redigeert dat onder haar toezicht uitkomt, een fout maakte. Al is die fout dan ook wel heel erg.

J. W.

HET BOEK VAN DE WEEK

Roomsch Geschiedenis Onderwijs.

II.

De overmatige eenzijdigheid van voorstelling in dit werkje blijkt ook uit de vele dikke woorden,

bevinden verlossen en ze weer terugbrengen in hun land, waarin ze vroeger zoo zwaar gezondigd hebben, waar ze weer in de oude verhouding tot hun God zullen terugkeeren. Er wordt dus een nauwe betrekking gelegd tusschen de Babylonische ballingschap en den terugkeer daaruit, en de nederlaag van Gog. Maar als dat het geval is, kan de hier bedoelde nederlaag van Gog niet gezocht worden in een gebeurtenis welke eerst tegen het wereld-einde zal plaats hebben (ook op Chilaastisch standpunt eerst na het duizendjarig rijk). Men kan toch geen oogenblik in ernst meenen dat iets wat eerst heelmaal aan het einde van onze gansche aardsche bedeeeling geschiedt, zou kunnen dienstig zijn om de oogen van de heidensche volken die getuigen geweest zijn van Israël's wegvoering in de Assyrisch-Babylonische ballingschap voor de juiste betekenis daarvan te openen. Het is duidelijk, dat wij bij de nederlaag van Gog moeten denken aan een gebeurtenis die in tijdsorde veel dichter bij de Babylonische ballingschap en den terugkeer daaruit gelegen is, en die nog een volkengroepering veronderstelt, welke van die uit de dagen der wegvoering niet zoo heel sterk verschilt.

Misschien zal iemand de vraag opwerpen: maar is het wel zeker, dat de ballingschap waarvan hier Ezechiël spreekt inderdaad de Assyrisch-Babylonische ballingschap is? Welnu, daaraan kan men toch, zoo men den tekst neemt zooals die luidt, en dien niet kunstmatig wil verklaren naar een of andere vooropgezette meening, geen oogenblik twifelen. Er is hier sprake van „die van het huis Israëls welke gevankelijk zijn weggevoerd” — in de dagen waarin de profeet Ezechiël optreedt, kunnen dat niet anders zijn dan de ballingen in Assur en Babel. En als er sprake is van Jakobs gevangenen, die de Heere nu, d.w.z. op het tijdstip, waarop de profeet spreekt, wil gaan wederbrengen, dan kunnen dat alweer niet anders dan de Babylonische ballingen zijn. Maar is daarmee niet in strijd, wat in vs 28 staat, dat er niemand van hen meer aldaar (d.w.z. onder de heidenwereld) blijft overgelaten? — Immers met den terugkeer uit de Babylonische ballingschap zijn er zeker achtergebleven, en later met den tweeden terugkeer onder Ezra zelfs ook nog. Doch wij moeten een dergelijke zegswijze zeker niet precies naar de letter nemen; het is een van die in de Heilige Schrift telkens voorkomende overdrachtelijke uitdrukkingen, zooals wij ook zelve plegen te gebruiken. Men denke b.v.

POPULAIR-WETEN-SCHADDELUKE SCHETSEN

Het Chilasme en het Oude Testament.

XXXIV.

De profetie tegen Gog, Ezechiël 38 en 39.

We komen thans tot de profetie tegen Gog, een van de moeilijkste gedeelten van het Oude Testament.

De inhoud van deze profetie is in het kort, dat na Israël's terugkeer in zijn land een buitenlandsche vijand een inval zal doen, die met den naam Gog wordt aangeduid. Deze vijand, die meenen zal aan Israël een gemakkelijke prooi te hebben, zal echter door de hand Gods worden nedergeveeld, en een geweldige nederlaag lijden, zoodat er enorme massa's weggeworpen wapenen en hoopen lijken op het slagveld achterblijven.

De groote vraag is hier natuurlijk, welke die vijand is, die met den naam Gog wordt aangeduid.

Om die vraag te beantwoorden moeten wij ons in de allereerste plaats wel rekenschap geven van de verhouding tusschen Ezechiël's profetie en de bekende plaats, Openb. 20:7-10, waarin gezegd wordt, dat de Satan na afloop van de duizend jaren (waarin de Chilaasten het duizendjarig rijk zien) uit zijn gevangenis zal onthouden worden en zal uitgaan om de volken te verleiden die in de vier hoeken der aarde zijn, den Gog en den Magog, om hen te vergaderen tot den krijg tegen de legerplaats der heiligen en de geliefde stad; maar dat er dan vuur zal nederdalen van God uit den hemel, om die vijanden te verslinden, terwijl de duivel geworpen zal worden in den poel van vuur en sulfer, waar het beest en de valsche profeet zijn.

Is de profetie van Ezech. 38 en 39 identiek met die van Openb. 20:7-10? Wordt in beide op hetzelfde feit gedoeld? Verschillende uitleggers meenen van ja; naar ons oordeel bevat echter Ezech. 38 en 39 een onmiskenbare aanwijzing dat dit het geval niet is. Deze aanwijzing ligt in het slotgedeelte van Ezech. 39. Na de breedvoerige beschrijving die van den ondergang van Gog in dit hoofdstuk (vs 3-20) gegeven is, volgt daar een

uiteenzetting van de Goddelijke bedoeling met dit gebeuren: „en Ik zal mijne eere zetten onder de heidenen; en alle heidenen zullen mijn oordeel zien, dat Ik gedaan heb en mijne hand die Ik aan hen gelegd heb; en die van het huis Israëls zullen weten, dat Ik de HEERE, hunlieder God ben, van dien dag af en voortaan; en de heidenen zullen weten, dat die van het huis Israëls gevankelijk zijn weggevoerd om hunne ongerechtigheid, omdat zij tegen Mij hadden overtreden, en dat Ik mijn aangezicht voor hen verborgen heb en heb ze overgegeven in de hand hunner wederpartijders, zoodat zij allemaal door het zwaard gevallen zijn; naar hunne onreinigheid en naar hunne overtredingen heb Ik met hen gehandeld, en Ik heb mijn aangezicht voor hen verborgen. Daarom, zoo zegt de Heere HEERE: nu zal Ik Jakobs gevangenen wederbrengen, en zal Mij ontfermen over het gansche huis Israëls, en Ik zal ijveren over mijn heiligen naam; als zij hunne schanden zullen gedragen hebben, en al hunne overtreding, met welke zij tegen Mij hebben overtreden, toen zij in hun land zeker woonden, en er niemand was die hen verschrikte. Als Ik hen zal hebben wedergebracht uit de volken en hen vergaderd zal hebben uit de landen hunner vijanden, en Ik aan hen geheiligd zal zijn voor de oogen van vele heidenen, dan zullen zij weten dat Ik, de HEERE, hunlieder God ben, dewijl Ik ze gevankelijk heb doen wegvoeren onder de heidenen, maar heb ze weder verzameld in hun land, en heb aldaar niemand van hen meer overgelaten. En Ik zal mijn aangezicht voor hen niet meer verbergen, wanneer Ik mijn Geest over het huis Israëls zal hebben uitgegoten, spreekt de Heere HEERE” (Ezech. 39:21-29). Wat wil deze passage zeggen? Blijkbaar dit, dat de vernietiging van Gog ten doel heeft niet alleen om Israël zelf te doen zien wat het aan zijn God heeft, maar vooral ook om de heidensche volken den rechten blik te geven op de handeling van Israëls God jegens zijn volk: de wonderbare bescherming van Israël tegen de geweldige overmacht van Gog levert het voldoende bewijs, dat het niet aan een tekortschieten van Gods macht lag, dat Israël in Babylonische ballingschap werd weggevoerd; de heidensche volken zullen zelf tot de erkenning moeten komen, dat die wegvoering een andere reden moet gehad hebben, en wel dat Israël tegen zijn God gezondigd had. Daarom zal de HEERE Jakobs gevangenen van uit die ballingschap waarin zij zich

die de werking drijvend der „f in Bral losghele was of vreemd werd i gen; a gaven, uitofef Gierfoi te vers voorste voorko of op op zicht. becoor Records ten, nie landsch „bemoe behoud de hou landsch voorliel donker den op gelijking In he zicht b van an het Pro dit boe nisten het Co Schrijve klachte altijd e om ter Historis te make erg bij schiede als een van Al De n van hu doen, it boekje b.v. van Katholi even v te mak met soe revoluti den me aan het werel wijs dat enkele van de geven l zwaard moeten naar he op deze moeten mand hier ind te denke kan wor Maar Openb. twee Wat in beuren allerlaas Christus Ezech. 2 veel vro keer uit nog in e ringen is die wij leeren 20:7-1 profetie geleverd vs 7-10 lijke kee Oud-Tes ken leve Openbar vergelijk ondergan het klan (bids. Openb. wij de v vestiging overeen Gog-proff verschill Openb. der aare log zijn